

Analýza výkonnosti srovnatelných správních obvodů obcí s rozšířenou působností v jednotlivých oblastech s využitím benchmarkingu

ORP Beroun

Zpracovatel:
Odborný tým Projektů

Tento výstup byl financován z prostředků ESF prostřednictvím Operačního programu
Lidské zdroje a zaměstnanost a státního rozpočtu ČR.

*Projekt Systémová podpora rozvoje meziobecní spolupráce v ČR v rámci území správních
obvodů obcí s rozšířenou působností (číslo projektu: CZ.1.04/4.1.00/B8.00001)*

Úvod

Benchmarking představuje jednu z klíčových aktivit projektu Podpory meziobecní spolupráce. Výsledky benchmarkingu přináší důležitá východiska pro tvorbu strategií území správních obvodů obcí s rozšířenou působností (dále jen SO ORP) a měly by být zohledněny v debatách o dalším rozvoji území ve vztahu k vybraným veřejným službám v oblastech školství, odpadového hospodářství a sociálních služeb.

Využití benchmarkingu je **spojené s analýzou dat** reprezentujících posuzované SO ORP. Shromážděná data pro vybrané indikátory nenesou bez provedení analýzy žádnou informační hodnotu.

Základem analýzy je uspořádání dat do logických celků a do souvislostí s tou oblastí, kterou chceme za pomoci benchmarkingu řešit. Dalším předpokladem analýzy je porovnávat porovnatelná data (např. srovnatelné SO ORP). Cílem vyhodnocování dat je pak **určení rozdílů (mezer) mezi vlastní výkonností a výkonností ostatních SO ORP**. Způsob vyhodnocení těchto rozdílů je již v rukou posuzovatele (analytika) - hodnoty dat za naše a další srovnatelná SO ORP lze např. uspořádat do tabulky, znázornit prostřednictvím grafu, nebo v neposlední řadě využít statistického zpracování dat). Tedy podstatou je určení:

- jaké hodnoty dosáhla v daném indikátoru nejlepší organizace,
- jaké hodnoty dosáhla v daném indikátoru naše organizace,
- jaký je rozdíl mezi těmito hodnotami ukazatelů.

Vedle toho lze data porovnávat s průměrnou hodnotou daného ukazatele v kraji nebo několika srovnatelných SO ORP. Průměrná hodnota bývá nejčastěji vyjádřena aritmetickým průměrem nebo tzv. mediánem (prostřední hodnota uspořádané číselné řady).

1. Základní charakteristika správního obvodu a metodika analýzy

SO ORP Beroun leží ve Středočeském kraji jihozápadně od Prahy. Tvoří 1 z 26ti správních obvodů (dále jen SO) tohoto kraje a celkově se svojí rozlohou řadí mezi průměrné obvody. Stručná charakteristika SO ORP Beroun je dána následujícími údaji:

- do SO spadá celkem 48 obcí (což je velikost přibližně odpovídající průměru kraje);
- v dotčeném území žije celkem 58.157 obyvatel (což je nad průměrem kraje), z toho 18.919 v jádrovém městě;
- rozlohou přes 416 km² se řadí mezi 4 největší obvody.

Tabulka 1: Komparace vybraných SO ORP ve Středočeském kraji

Území SO ORP	Počet obcí	Počet obyvatel SO ORP	Počet obyvatel jádrové obce	Rozloha ORP v km ²
Beroun	48	58 157	18 919	416
Černošice	79	128 326	6 570	580
Dobříš	24	21 536	8 755	318
Hořovice	37	29 027	6 835	246
Kladno	48	120 572	68 551	351
Rakovník	83	55 411	16 427	896
Průměr za kraj	44	49 685	17 673	424

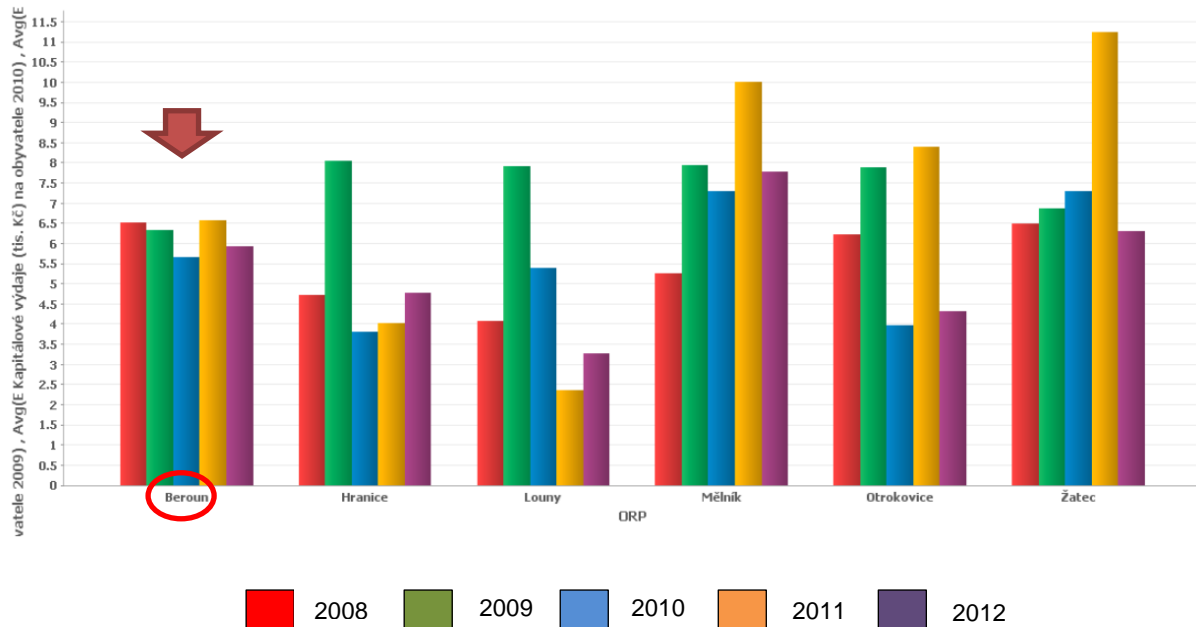
Pro benchmarkingové srovnání a formulování podstatných závěrů jsou důležité zejména hodnoty ukazatelů, které se výrazně odlišují od ostatních porovnávaných subjektů, tj. SO ORP. Proto bylo pro vzájemné srovnání použito více kritérií, aby byly zjištěny a vyzdviženy významné diference v relevantních oblastech. Benchmarkingové srovnání bylo tedy provedeno jednak v porovnání s ostatními SO ORP Středočeského kraje a dále pak ve srovnání s podobně velkými SO (měřeno počtem obcí SO a počtem obyvatel jádrového města):

- SO ORP s počtem obcí ve správním obvodu 46 až 50 obcí (celkem 7 srovnatelných SO ORP: Písek, Vlašim, Moravské Budějovice, Žďár n. Sázavou, Kroměříž, Uherské Hradiště);
- SO ORP s počtem obyvatel jádrové obce 18.300 až 19.700 (celkem 5 srovnatelných SO ORP: Hranice, Mělník, Otrokovice, Louny, Žatec).

2. Ekonomická výkonnost

Mezi ekonomickými ukazateli je zajímavé se u SO ORP Beroun blíže podívat na **úroveň kapitálových výdajů na obyvatele**, která byla sledována mezi lety 2008-2012. Jejich výše odráží investiční akce obvodů, a jak je z níže uvedeného obrázku zřejmé, berounský obvod po celou dobu vykazoval oproti ostatním vybraným SO ORP **stabilní výši**. Jejich absolutní výše je sice v samém středu skupiny sledovaných SO ORP (v průměru za roky 2008-2012 6,2 tis. Kč/obyv.), nicméně SO ORP Beroun si tuto úroveň oproti jiným obvodům dokázal zachovat, což dokazují jen minimální výkyvy a poukazuje to na stabilní úroveň investičních akcí. Viz obrázek 1.

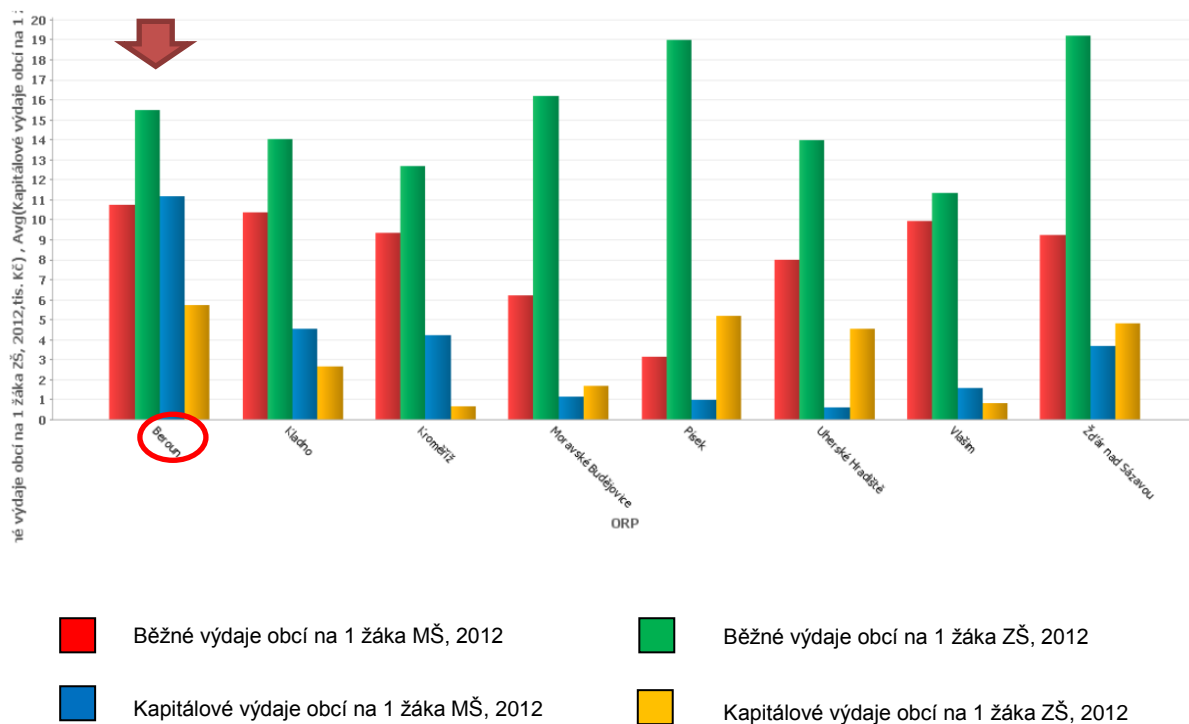
Obrázek 1: Kapitálové výdaje vybraných SO ORP (kritérium: velikost jádrové obce 18.300 – 19.700 obyvj.) na obyvatele v období 2008-2012 (v tis. Kč)

3. Předškolní a školní vzdělávání

V oblasti předškolního a školního vzdělávání zaujme v případě SO ORP Beroun zejména porovnání **běžných a kapitálových výdajů na žáky základních a mateřských škol**. Při pohledu na jakýkoliv z daných parametrů znázorněných grafem patří hodnoty za obvod ORP Beroun k těm vyšším: běžné výdaje na žáka MŠ a ZŠ patří k horní polovině (jsou 3., respektive 4. nejvyšší) sledovaných SO ORP a kapitálové výdaje na žáka MŠ jsou 2. nejvyšší (11,2 tis. Kč/žáka), kapitálové výdaje na 1 žáka ZŠ dokonce zcela nejvyšší (5,7 tis. Kč/žáka).

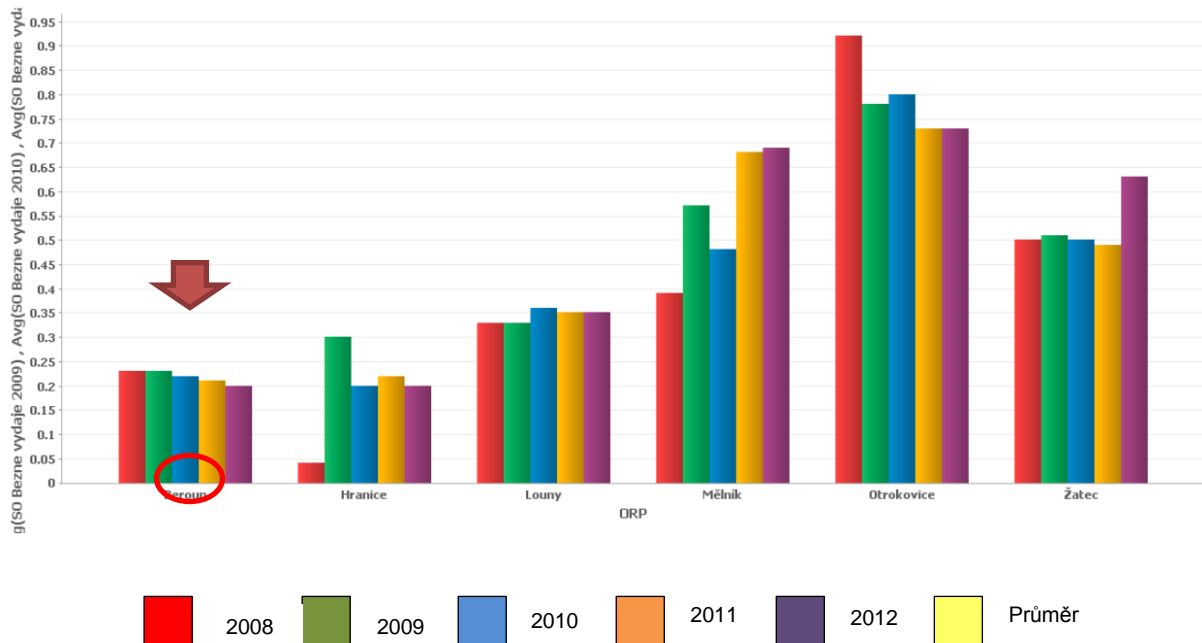
Obrázek 2: Běžné a kapitálové výdaje vybraných SO ORP (kritérium: počet obcí v SO ORP 46 – 50) na žáka MŠ a ZŠ (v tis. Kč)

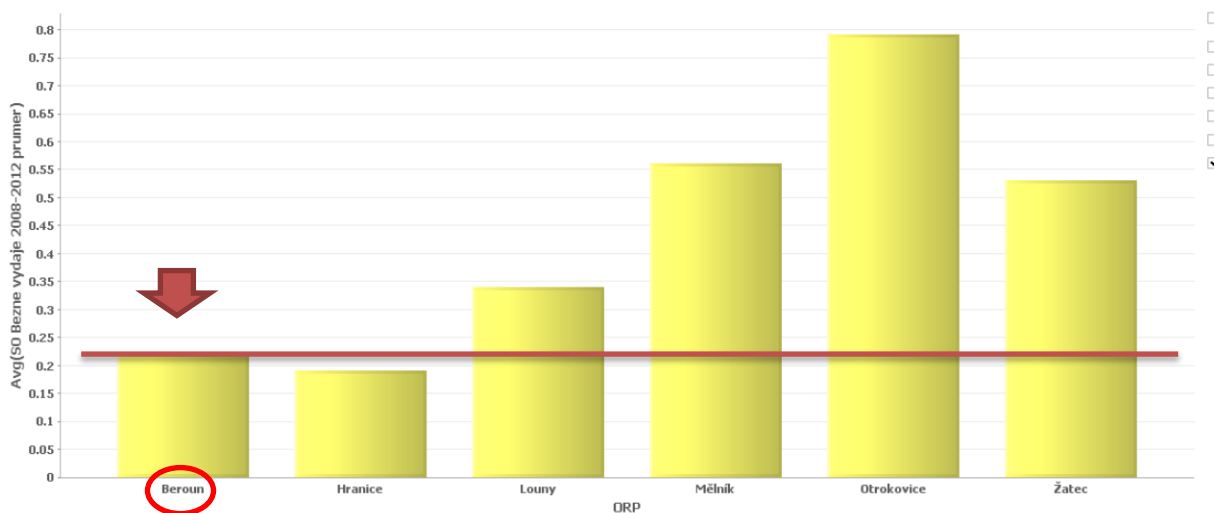
4. Sociální služby

Z pohledu sociálních služeb je vhodné vyzdvihnout srovnání **běžných** a kapitálových **výdajů na obyvatele**. Lze konstatovat, že SO ORP Beroun dosahuje ve sledovaném období u vybraného vzorku SO ORP jedněch z nejnižších hodnot (v průměru 0,22 tis. Kč/obyv./rok). Jejich výše má navíc i když malou, přesto trvale klesající tendenci. Situaci znázorňují obrázky č. 3 a 4. Zcela limitní je pak situace při pohledu na **kapitálové**, tj. investiční **výdaje** na sociální služby SO ORP Beroun, které dosahují **nulové hodnoty** ve všech sledovaných letech 2008-2012 (!). I když některé další srovnávané SO ORP také nevykazují velké investiční výdaje na sociální služby (např. SO ORP Louny), přesto byly v této oblasti alespoň minimálně aktivní. Obdobná situace avšak platí, i pokud bychom aplikovali jiné kritérium pro výběr srovnávaných SO ORP, např. počet obcí nebo počet obyvatel v daném obvodu.

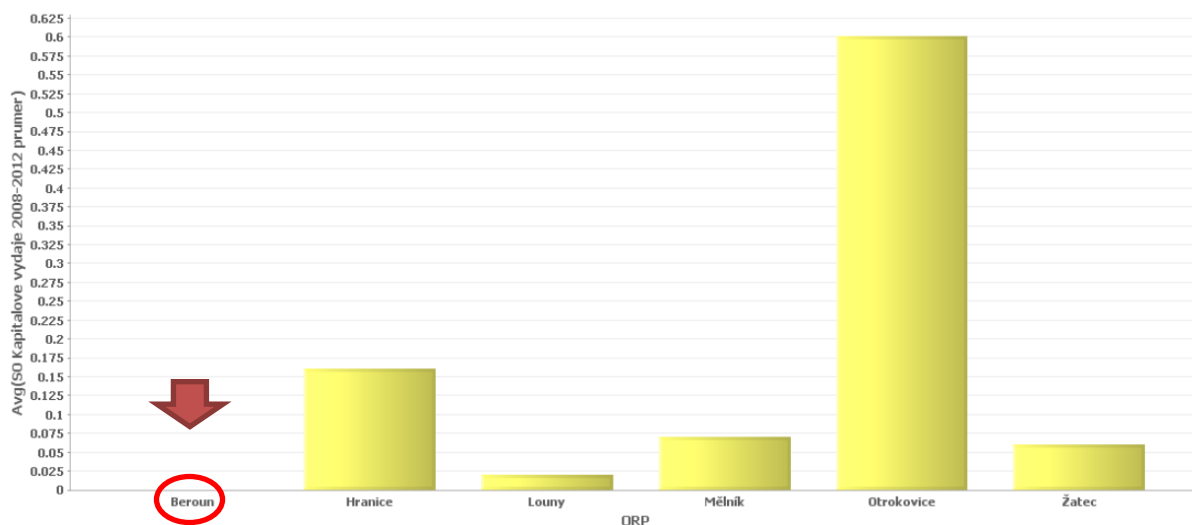
Obrázek 3: Běžné výdaje obcí ve vybraných SO ORP (kritérium: velikost jádrové obce 18.300 – 19.700 obyvv.) na sociální služby v období 2008-2012 (v tis. Kč/obyvv./rok)

Obrázek 4: Průměrné běžné výdaje obcí ve vybraných SO ORP (kritérium: velikost jádrové obce 18.300 – 19.700 obyvv.) na sociální služby v období 2008-2012 (v tis. Kč/obyvv./rok)

Obrázek 5: Průměrné kapitálové výdaje obcí ve vybraných SO ORP (kritérium: velikost jádrové obce 18.300 – 19.700 obyv.) na sociální služby v období 2008-2012 (v tis. Kč/obyv./rok)

5. Závěrečné shrnutí

SO ORP Beroun	
základní charakteristika	<p>ve Středočeském kraji správní obvod ORP Beroun:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozlohou patří mezi 4 největší obvody v kraji • z hlediska počtu obyvatel je nad krajským průměrem • počtem obcí odpovídá průměru kraje
ekonomická výkonnost	<ul style="list-style-type: none"> • stabilní úroveň kapitálových výdajů na obyvatele
předškolní a školní vzdělávání	<ul style="list-style-type: none"> • vyšší úroveň běžných výdajů na žáky MŠ a ZŠ • vysoká úroveň kapitálových výdajů na žáky MŠ a ZŠ
sociální služby	<ul style="list-style-type: none"> • nízké běžné výdaje na sociální služby na obyvatele • nulové kapitálové výdaje na sociální služby na obyvatele

Použité zdroje: Ministerstvo financí ČR
Český statistický úřad